

TERMINOLOGIA SPECJALISTYCZNA

1. OKREŚLENIA ODNOSZĄCE SIĘ DO JEDNOSTEK RETORYCZNYCH

Bardzo często w opracowaniach egzegetycznych takie określenia jak „sekcja, fragment”, a przede wszystkim „urywek”, „część” są używane w sposób niekonsekwentny. Poniżej znajduje się lista określeń odnoszących się do jednostek tekstu na poszczególnych poziomach kompozycji.

POZIOMY „NIŻSZE” (LUB NIESAMODZIELNE)

Z wyjątkiem pierwszych (wyraz oraz człon), pozostałe jednostki niższych poziomów kompozycji składają się z *jednej*, *dwóch* lub *trzech* jednostek poprzedniego poziomu.

WYRAZ	zwykle odpowiada określeniu “leksem”, czyli jednostce słownictwa takiej jak rzeczownik, przymiotnik, czasownik, przysłówki.
CZŁON	jest syntagmą lub grupą „wyrazów” połączonych między sobą ścisłymi relacjami składniowymi; „człon” jest najmniejszą jednostką retoryczną; w pewnych przypadkach człon może zawierać nawet tylko jeden wyraz (jest to “wiersz” w terminologii klasycznej).
SEGMENT	zawiera jeden, dwa lub trzy człony; istnieją segmenty „jednoczłonowe”, „dwuczłonowe” lub „trzyczłonowe” (w terminologii klasycznej są to segmenty „jednowierszowe”, „dwuwierszowe” lub „trójwierszowe”).
URYWEK	zawiera jeden, dwa lub trzy segmenty.
CZĘŚĆ	zawiera jeden, dwa lub trzy urywki.

POZIOMY “WYŻSZE” (LUB SAMODZIELNE)

Składają się z *jednej* lub *wielu* jednostek poprzedniego poziomu.

FRAGMENT	jest odpowiednikiem „perykopy” używanej przez egzegetów; składa się z jednej lub wielu części.
SEKWENCJA	składa się z jednego lub wielu fragmentów.
SEKCJA	składa się z jednej lub wielu sekwencji.
KSIĘGA	składa się z jednej lub wielu sekcji.

Czasami trzeba posłużyć się poziomami pośrednimi, takimi jak: „podczęść”, „podsekwencja”, „podsekcja”; owe jednostki pośrednie definiuje się w taki sam sposób jak część, sekwencja czy sekcja.

WERSANT jest całością tekstu poprzedzającą środek konstrukcji lub następującą po nim; jeśli środek jest dwuczęściowy, to wersant odpowiada każdej z dwóch połówek owej konstrukcji.

2. OKREŚLENIA RELACJI MIĘDZY JEDNOSTKAMI SYMETRYCZNYMI

SYMETRIE CAŁKOWITE

KOMPOZYCJA

RÓWNOLEĞŁA

Figura kompozycyjna, w której elementy symetryczne są ułożone równoległe: $A B C D E | A' B' C' D' E'$.

Kiedy dwie jednostki wzajemnie równoległe otaczają odrębny element, mówimy wówczas o paralelizmie odnosząc się do symetrii między obydwoma jednostkami, jednak całość (jednostkę na poziomie wyższym) określamy jako kompozycję koncentryczną: $A | x | A'$.

„Kompozycję równoległą” określa się również mianem „paralelizmu” (w odróżnieniu od „koncentryzmu”).

KOMPOZYCJA

LUSTRZANA

Figura kompozycyjna, w której elementy symetryczne są ułożone w nierównoległy lub lustrzany sposób:

$A B C D E | E' D' C' B' A'$.

Podobnie jak kompozycja równoległa, kompozycja lustrzana nie posiada środka; podobnie jak kompozycja koncentryczna, elementy symetryczne odpowiadają sobie w sposób lustrzany.

Jeśli kompozycja zawiera cztery jednostki określa się ją również mianem „chiasmu”: $A B | B' A'$.

KOMPOZYCJA

KONCENTRYCZNA

Figura kompozycyjna, w której elementy symetryczne są ułożone koncentrycznie: $A B C D E | x | E' D' C' B' A'$, wokół elementu środkowego (może nim być jednostka dowolnego poziomu organizacji tekstu).

„Kompozycję koncentryczną” określa się również mianem „koncentryzmu” (w odróżnieniu od „paralelizmu”).

KONSTRUKCJA

ELIPTYCZNA

Figura kompozycyjna, w której dwa punkty ogniskowe elipsy artykułują pozostałe jednostki tekstu: $A | x | B | x | A'$.

SYMETRIE CZĘŚCIOWE

- WYRAZY POCZĄTKOWE Wyrazy lub wyrażenia identyczne bądź podobne, które wyznaczają początki symetrycznych jednostek tekstowych; „anaphora” w retoryce klasycznej.
- WYRAZY KOŃCOWE Wyrazy lub wyrażenia identyczne bądź podobne, które wyznaczają zakończenia symetrycznych jednostek tekstowych; „epifora” w retoryce klasycznej.
- WYRAZY SKRAJNE Wyrazy lub wyrażenia identyczne bądź podobne, które wyznaczają krańce jednostki tekstowej; „inkluzja” w tradycyjnej egzegezie.
- WYRAZY ŁĄCZĄCE Wyrazy lub wyrażenia identyczne bądź podobne, które wyznaczają koniec jednej jednostki tekstowej oraz początek drugiej, symetrycznej do niej; „słowo spinające” w tradycyjnej egzegezie.
- WYRAZY CENTRALNE Wyrazy lub wyrażenia identyczne bądź podobne, które wyznaczają środki dwóch symetrycznych jednostek tekstowych.

Więcej na ten temat w R. MEYNET, *Traité de rhétorique biblique*, RhSem 4, Paris 2007; druga poprawiona edycja, RhSem 12, Pendé 2013; trzecia rozszerzona edycja, RBSem 28, Leuven 2021.

GLÓWNE REGUŁY ROZPISANIA TEKSTU

- Wyrazy w członie zazwyczaj oddziela się spacją;
- Każdy człon jest rozpisany w jednej linii;
- Segmenty oddziela się jedna pustą linią;
- Urywki oddziela się kropkowaną linią;
- Granice części wyznaczają dwie ciągłe linie; to samo stosuje się do podczęści;
- Części wewnątrz fragment umieszcza się w ramce (o ile dana część nie jest zbyt krótka, tak jak wstęp lub zakończenie); podczęści umieszcza się w ramach przylegających do siebie;
- Fragmenty wewnątrz sekwencji lub sekcji rozpisane są jak proza, umieszczone w ramach oraz oddzielone pustą linią;
- Fragmenty sekwencji wewnątrz sekcji umieszczone są w ramach przylegających bezpośrednio do siebie.

Odnośnie reguł rozpisania tekstu, zobacz *Traité*, 2007, 2011, rozdz. 5, 283-344 (odnośnie rozpisania tekstów synoptycznych, zob. rozdz. 9, 471-506); trzecie wydanie, 2021, 215-269; 297-432.